

GOSPITAL PEDAGOGIKA TUSHUNCHASI: NAZARIY ASOSLARI VA AMALIY AHAMIYATI

Rejabaliyeva Madinaxon Tursunboy qizi

Andijon Davlat Pedagogika Instituti Biologiya yo'nalishi talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15222690>

Annotatsiya: Ushbu maqolada gospital pedagogikaning mazmuni, asosiy vazifalari, prinsiplari va uning dolzarbligi tahlil qilingan. Shuningdek, xorijiy davlatlar tajribasi va O'zbekistonda bu sohani rivojlantirish istiqbollari ko'rib chiqilgan. Muallif gospital pedagogikaning bolalar rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi, sog'ligi bilan bog'liq muammolarga duch kelgan o'quvchilar uchun ta'lim olishda teng imkoniyatlar yaratish zarurligini asoslab bergan.

Kalit so'zlar: Gospital pedagogika, inklyuziv ta'lim, individual yondashuv, pedagogik qo'llab-quvvatlash, bolalar huquqlari, tibbiy-pedagogik muhit.

Abstract: This article analyzes the content, main tasks, principles and relevance of hospital pedagogy. The experience of foreign countries and the prospects for the development of this area in Uzbekistan are also considered. The author substantiates the positive impact of hospital pedagogy on the development of children and the need to create equal opportunities for students with health problems in education.

Keywords: Hospital pedagogy, inclusive education, individual approach, pedagogical support, children's rights, medical-pedagogical environment.

Аннотация: В статье анализируются содержание, основные задачи, принципы и актуальность больничной педагогики. Также был рассмотрен опыт зарубежных стран и перспективы развития данной сферы в Узбекистане. Автор обосновал положительное влияние больничной педагогики на развитие детей и необходимость создания равных образовательных возможностей для учащихся с проблемами здоровья.

Ключевые слова: Госпитальная педагогика, инклюзивное образование, индивидуальный подход, педагогическое сопровождение, права детей, лечебно-педагогическая среда.

XXI asrda ta'limning inklyuziv yondashuvi kundalik hayotga tobora chuqur kirib bormoqda. Har bir bola, u qanday sog'lig'i yoki jismoniy imkoniyatga ega bo'lishidan qat'i nazar, sifatli ta'lim olish huquqiga egadir. Shu nuqtayi nazardan, tibbiy muassasalarda yoki uy sharoitida uzoq vaqt davolanishga majbur bo'lgan bolalarning ta'limdan chetda qolib ketmasligi ta'minlanishi lozim. Bu ehtiyojni qondirish uchun gospital pedagogika tizimi shakllanmoqda. Zamonaviy ta'lim tizimi har bir bolaga teng imkoniyatlar berishni, ularning sog'ligi, ijtimoiy holati va yashash joyidan qat'i nazar, to'liq rivojlanishini ta'minlashga intilmoqda. Shu nuqtayi nazardan, uzoq muddatli kasallik tufayli statsionar muassasalarda davolanayotgan bolalarning ta'lim olish huquqini ta'minlash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Gospital pedagogika — bu sog'liq muassasalarida (shifoxonalarda) davolanayotgan bolalarga mo'ljallangan maxsus ta'lim shaklidir. Bu tizimning asosiy vazifasi – kasal bolalarning sog'ligiga zarar yetkazmagan holda ularning bilim olish jarayonini davom ettirish, ijtimoiylashuvini ta'minlash, psixologik qo'llab-quvvatlashdan iborat. Dastlabki gospital maktablar Germaniyada 19-asrning oxirlarida tashkil etilgan bo'lib, hozirgi kunda AQSh, Buyuk Britaniya, Fransiya, Rossiya, Yaponiya va boshqa ko'plab davlatlarda keng rivojlangan.

Gospital pedagogika quyidagi nazariy yoʻnalishlarga asoslanadi:

- Insonparvarlik pedagogikasi – har bir bolaning huquqi, salomatligi va rivojlanishini birinchi oʻringa qoʻyadi.

- Differensial va individual yondashuv – har bir bolaning sogʻligiga, kasallik shakliga va psixologik holatiga qarab moslashtirilgan dars uslublari.

- Psixologik-pedagogik qoʻllab-quvvatlash – kasallik sababli stressga tushgan bolalarni ruhiy jihatdan mustahkamlash.

Amaliyotda gospital pedagogikasi quyidagi yoʻnalishlarda olib boriladi:

- Kasbiy tayyorgarlikka ega pedagoglar – sogʻliqni saqlash sharoitida ishlash uchun maxsus tayyorlangan oʻqituvchilar jalb qilinadi.

- Moslashtirilgan oʻquv dasturlari – qisqartirilgan, soddalashtirilgan, shaxsiy rejalashtirish asosidagi dasturlar qoʻllaniladi.

- Psixologik xizmatlar – tibbiy-psixologik xodimlar ishtirokida maxsus terapiya mashgʻulotlari oʻtkaziladi.

- Masofaviy taʼlim imkoniyatlari – ayniqsa pandemiya davrida katta oʻrin egallagan.

Oʻzbekistonda gospital pedagogikasi hali keng joriy etilmagan boʻlsa-da, bu borada ayrim bosqichli ishlar amalga oshirilmogda. 2023-yilda Sogʻliqni saqlash vazirligi hamda Maktabgacha va maktab taʼlimi vazirligi tomonidan Toshkent shahridagi baʼzi statsionar markazlarda tajriba tariqasida gospital sinflar tashkil etildi. Shu bilan birga, BMTning Bolalar fondi (UNICEF) bu borada xalqaro ekspertlar ishtirokida pilot loyihalarni amalga oshirmogda.

Gospital pedagogika — bolalar sogʻligidagi cheklovlarga qaramasdan, ularning intellektual va ijtimoiy rivojlanishini taʼminlashga xizmat qiluvchi muhim pedagogik tizimdir. Uning nazariy asoslari bolaga insonparvarlik bilan yondashish gʻoyasiga tayanadi, amaliyoti esa sogʻliq muassasalarida samarali taʼlim jarayonini tashkil etishni koʻzda tutadi. Oʻzbekistonda bu tizimni keng joriy qilish orqali inkluziv taʼlim tamoyillarini amalda roʻyobga chiqarish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. Ю.Г. Тонконогий. “Госпитальная педагогика: теория и практика”. Москва, 2018.
2. UNESCO. “Inclusive education and children with disabilities”. 2020.
3. UNICEF Uzbekistan. “Hospital schools and inclusive education: Pilot Project Reports”. Toshkent, 2023.
4. Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, 41-modda: “Har kim taʼlim olish huquqiga ega.”
5. S. Karimova. “Maxsus pedagogika asoslari”. Toshkent, 2021.
6. V.A. Slastenin, I.F. Isaev. “Pedagogika”. Moskva: Akademiya, 2019.